

Bezoekadres De Blomboogerd 1, 4003 BX Tiel

Postadres Postbus 599, 4000 AN Tiel

T (0344) 64 90 90.

F (0344) 64 90 99

E info@wsrl.nl

I www.waterschaprivierenland.nl

Bank IBAN NL93NWAB0636757269

BIC NWABNL2G

Fractie AWP

Datum:

18-02-2026

Uw kenmerk:

Ons kenmerk:

2026-323844

Behandeld door:

Onderwerp:

artikel 4.5 vragen van Fractie AWP over wateroverlast Nijmegen West

Telefoonnummer / e-mail:

(0344) 649090 /
info@wsrl.nl

Beste fractie,

Op 21 januari jl. ontvingen wij van u schriftelijke vragen op grond van artikel 4.5 van het Reglement van Orde over wateroverlast in Nijmegen West.

Hierbij ontvangt u de beantwoording van uw vragen.

Inleiding vragen

Op 16 januari jongstleden sprak een lid van de fractie van AWP een aantal bewoners van Hees, Nijmegen West, over de grondwateroverlast die zij sinds enige jaren hebben. Ze beschreven de ontstane situatie als volgt:

Situatie voor verstedelijking:

- o In de negentiende eeuw waterde Hees op natuurlijke wijze/ onder vrij verval af naar de Maas via sloten en watergangen, er was een legger waarin de onderhoudsverplichtingen voor deze watergangen geregeld waren;
- o Toen rond 1926 het Maas-Waalkanaal werd aangelegd, werden twee sifons aangelegd onder het kanaal door om de bestaande afwatering op natuurlijke wijze/ onder vrij verval in stand te houden;

Situatie na verstedelijking:

- o Er werd steeds meer grondwater opgepompt voor drinkwater, voor de papierfabriek en voor andere industrie, maar bijvoorbeeld ook voor het sportfondsenbad dat in 1970 gereed kwam. De grondwaterstand verlaagt hier zodanig door, dat steeds minder sprake is van afwatering via sloten en watergangen;
- o Er kwam steeds meer woningbouw. Sloten en watergangen worden gedempt, overtollig hemelwater via het riool afgevoerd;
- o In de jaren '70 werd het Maas-Waalkanaal verbreed. Toen werden de twee sifons niet verlengd, waardoor de afwatering op natuurlijke wijze/ onder vrij verval niet meer mogelijk was. Blijkbaar werd dit toen ook niet meer nodig gevonden.
- o Jarenlang ging dit goed;

Wij verzoeken u vriendelijk bij verdere correspondentie ons kenmerk te vermelden, zodat wij uw brief sneller kunnen beantwoorden.

Huidige situatie:

- o Eén voor één stoppen de grondwateronttrekkingen: de papierfabriek is gesloten (daarmee stopte een onttrekking van circa 8 miljoen m³ grondwater per jaar), drinkwateronttrekking gestopt en binnenkort sluit ook het zwembad en stopt ook die onttrekking;
- o Het peil van het Maas-Waalkanaal is 30 cm verhoogd;
- o De gemeente is druk bezig om Nijmegen West af te koppelen, waardoor hemelwater niet meer via het riool wordt afgevoerd, maar infiltreert;
- o Het klimaat verandert waardoor er in kortere tijd meer regen valt;
- o De invloed van al deze individuele wijzigingen op de grondwaterstand is gering, maar door het totaal van al deze wijzigingen verhoogt de grondwaterstand wel, wat verergerd wordt omdat de natuurlijke afwatering van vroeger niet meer mogelijk is;
- o Er ontstaat daardoor wateroverlast, met name in de natte jaren 2023 en 2024; kelders en souterrains lopen onder.

Terwijl volgens bewoners conform eerder lokaal beleid de grondwaterstand ruim twee meter onder maaiveld zou moeten liggen, heeft de gemeente inmiddels gesteld dat de landelijke grondwaternorm van 70 cm van toepassing is, pas wanneer de grondwaterstand daarboven komt, wordt gesproken van overlast en is de gemeente juridisch aan zet. Bewoners ervaren frustratie over de ontstane situatie en slapen hier heel slecht van. Zo sprak het fractielid iemand die voor 30.000 euro haar souterrain tot een bepaald niveau waterdicht heeft laten maken vanwege de gestegen grondwaterstand. Als de grondwaterstand nu opnieuw verder stijgt, kan ze weer opnieuw beginnen. Verzekeringen keren niets uit.

In de gemeenteraad van Nijmegen is naar aanleiding van een motie van de Stadspartij Nijmegen besloten tot een onderzoek naar de wateroverlast in Nijmegen West en Hees, naar oorzaken, oplossingen en verantwoordelijken.

De AWP Rivierenland is benieuwd naar de visie van het waterschap Rivierenland als deskundige op dit gebied en heeft naar aanleiding van bovenstaande de volgende vragen ex artikel 4.5 reglement van orde algemeen bestuur aan het college.

Vraag 1 Ontstane situatie

Vraag 1a

Erkent u dat de beschrijving van de ontstane situatie van bewoners hierboven in hoofdlijnen feitelijk juist is? Zo niet, wat klopt hieraan niet?

Antwoord

De bewonersschets bevat waardevolle observaties, maar op meerdere onderdelen zien we aanleiding tot nuancering. Hieronder lichten wij de belangrijkste punten toe.

1. Effect van grondwateronttrekkingen op afwatering via sloten
Aangenomen wordt dat industriële onttrekkingen en drinkwateronttrekkingen rechtstreeks hebben geleid tot “steeds minder afwatering via sloten en watergangen”.
In dit gebied voeren sloten en watergangen echter vooral hemelwater af; de afvoer van diep gelegen grondwater – en daarmee de invloed van onttrekkingen op de afvoer van oppervlaktewater - speelt daarbij beperkt een rol.
2. Sifons onder het MaasWaalkanaal en latere situatie
Inwoners schetsen het beeld dat door verbreding van het kanaal in de jaren '70 de natuurlijke afwatering “niet meer mogelijk” werd en sindsdien ontbrak.
Twee gemalen (Neerbosch en Malden) hebben echter de functie van de vroegere sifons

- overgenomen; zij worden door het waterschap bediend, beheerd en onderhouden en voeren overtollig oppervlaktewater af naar het kanaal.
3. Onttrekkingen en kanaalpeil
De tijdlijn in de bewonersbeschrijving is correct (papierfabriek gesloten in 2015; drinkwateronttrekking in 2016 gestopt en formeel in 2020 beëindigd; kanaalpeil is trapsgewijs verhoogd, laatste fase in 2013).
Daarnaast zijn er ook verlagende ontwikkelingen: Rivierwaterstanden op de Waal zijn gedaald door insnijding van het rivierbed, wat de systeemdynamiek mede beïnvloedt.
 4. Afkoppelen en hemelwaterafvoer
Als hemelwater wordt afgekoppeld, wordt beoordeeld of de locatie geschikt is voor infiltratie aan de hand van de bodemsamenstelling en grondwaterstanden. Afgekoppeld hemelwater kan ook worden afgevoerd via groenblauwe aders naar benedenstrooms gelegen watergangen.
 5. Klimaat en grondwaterfluctuaties
Het klopt dat klimaatverandering leidt tot “meer regen in kortere tijd”. Daarentegen treden óók langere droge perioden op, met lagere rivier en grondwaterstanden. Beide extremen zullen vaker voorkomen
 6. Cumulatief effect op grondwaterstanden
Het algemene beeld dat “de invloed van individuele wijzigingen gering is, maar dat het totaal de grondwaterstand verhoogt” vraagt nuancering. Verwacht worden grotere fluctuaties: zowel hogere als lagere grondwaterstanden komen vaker voor. De historische watergangen in Hees waren waarschijnlijk hoofdzakelijk hemelwaterafvoeren (droogvallend buiten piekbuien) en hadden vermoedelijk beperkte invloed op ontwatering van diep grondwater.
 7. Wateroverlast (2023/2024)
De kans op wateroverlast neemt door verschillende oorzaken in ongunstige situaties toe, maar in droge jaren dalen de grondwaterstanden juist. Ondergrondse ruimten die niet waterdicht zijn, zijn bijzonder kwetsbaar; overlast is dus zowel een gevolg van grondwaterfluctuaties als van gebreken in waterdichtheid van de ondergrondse ruimtes.
 8. Normering: 2 m onder maaiveld vs. 70 cm
Het uitgangspunt dat er een lokaal beleid is met een norm van “ruim 2 m onder maaiveld” is onjuist. Die 2 m is door Rijkswaterstaat gebruikt voor effectbepaling van kanaalpeilverhoging; het waterschap herkent dit niet als gemeentelijk of waterschapsbeleid. Evenmin geldt dat “pas boven 70 cm” sprake is van overlast. Ook bij lagere standen kan overlast optreden; de 70 cm waarde is gekoppeld aan de zorgplicht van de gemeente, niet aan het bestaan van overlast.

Vraag 1b

Zijn metingen van de grondwaterstand in Hees beschikbaar? Onderschrijven die de ontstane situatie?

Antwoord

In het dinoloket (www.dinoloket.nl) zijn grondwatermetingen beschikbaar. In het onderzoeksrapport van Haskoning van 2025 is uitgebreid de relatie tussen de gemeten en de modelmatig berekende grondwaterstanden en de oorzaken onderzocht.

Vraag 1c

Bij de beantwoording van mijn technische vragen over dit onderwerp (zie bijlage) noemde u dit “een gebied waar geen oppervlaktewatersysteem is gelegen” en waar het waterschap “geen directe mogelijkheden [heeft] om via het oppervlaktewatersysteem de grondwaterstanden te beïnvloeden”. Dit oppervlaktewatersysteem was er ooit wel. Heeft het waterschap destijds toestemming gegeven voor/ geadviseerd over de wijzigingen van het watersysteem, waaronder de dempingen?

Antwoord

Dit is niet bekend.

Vraag 1d

Heeft het waterschap destijds geadviseerd over het wel of niet verlengen van de sifons onder het kanaal voor de natuurlijke afwatering? Wat was dit advies?

Antwoord

Dit is niet bekend. Wel bekend is dat de gemalen Neerbosch en Malden in deze zelfde periode rond 1970 zijn aangelegd.

Vraag 1e

Wat zou met de kennis van nu het advies van het waterschap zijn geweest als de watergangen en sloten in Hees er nog waren en men ze nu zou willen dempen? En hetzelfde voor wat betreft het wel of niet verlengen van de sifons?

Antwoord

In een dergelijk geval zou het waterschap van de initiatiefnemer verlangen dat een onderzoek wordt uitgevoerd waarin de effecten van de voorgenomen maatregelen inzichtelijk worden gemaakt. Daarbij zou tevens worden onderzocht welke alternatieve maatregelen mogelijk zijn om negatieve gevolgen voor de waterstaatkundige belangen te voorkomen of te beperken. Op basis van de uitkomsten van dat onderzoek zou het waterschap een advies uitbrengen. Gezien het ontbreken van een dergelijk onderzoek kan op dit moment slechts worden gespeculeerd over de inhoud van dat advies.

Vraag 2 Huidige situatie

Vraag 2a

Het waterschap heeft een belang bij het afkoppelen van hemelwater van het riool omdat de zuivering daardoor minder verdund water ontvangt. Is grofweg aan te geven welke besparing in de exploitatie van de zuivering het waterschap heeft door het afkoppelen van de wijk Hees door de gemeente?

Antwoord

Gezien de grootte van de rioolwaterzuivering Nijmegen, is de besparing van de individuele wijk Hees op de exploitatie van de zuivering niet substantieel. Het zijn vele afkoppelprojecten tezamen die het functioneren van de zuivering bevorderen.

Afkoppelen draagt lokaal wel bij aan het verminderen van overstorten van het gemengde rioolstelsel op het oppervlaktewatersysteem en daarmee het voorkomen van wateroverlast en waterkwaliteitsproblemen.

Vraag 2b

Het is onduidelijk bij wie (provincie, waterschap, gemeente) bewoners kunnen aankloppen met hun problemen. Het zou ermee te maken kunnen hebben dat geen overheid de verantwoordelijkheid naar zich toe wil trekken in verband met de kosten die nodig zijn voor een oplossing. Hoe zit het college hierin? Wat vindt u belangrijker: dat bewoners worden geholpen, of dat de verantwoordelijke overheid hiervoor betaalt?

Antwoord

Het is duidelijk bij wie bewoners kunnen aankloppen. De gemeente is in het kader van de zorgplicht voor grondwater hun aanspreekpunt.

De overheid is echter niet altijd verantwoordelijk.

Inwoners zijn op eigen perceel zelf verantwoordelijk voor het voorkomen en oplossen van grondwateroverlast.

Zie Grondwateroverlast | Informatiepunt Leefomgeving

([www.https://iplo.nl/thema/water/beheer-watersysteem/wateroverlast/grondwateroverlast](https://iplo.nl/thema/water/beheer-watersysteem/wateroverlast/grondwateroverlast))

Vraag 2c

Op welke wijze is het waterschap betrokken bij het onderzoek eind 2024/begin 2025 van Haskoning naar de grondwateroverlast waarin – in tegenstelling tot het antwoord op uw technische vragen – geconcludeerd wordt dat de oorzaken liggen in het stoppen van onttrekkingen, het veranderende klimaat én de peilverhoging van het Maas-Waalkanaal? Wat vindt u van deze conclusie?

Antwoord

Het waterschap is door gemeente Nijmegen betrokken vanwege haar kennis en adviesrol. Zo heeft het waterschap bijvoorbeeld advies uitgebracht op de offerte uitvraag en zijn de resultaten ook voorgelegd ter advisering.

Wij onderschrijven de conclusies van het rapport van Haskoning dat er op hoofdlijnen 3 oorzaken zijn aan te wijzen voor verhoging van de grondwaterstanden. Dit zijn de peilverhoging van het Maas-Waalkanaal, het stoppen van onttrekkingen en niet in de laatste plaats de natte jaren 2023/2024.

Vraag 2d

Op welke wijze wordt het waterschap betrokken bij het nieuwe onderzoek naar oorzaken en oplossingen in opdracht van de gemeente Nijmegen?

Antwoord

Op dezelfde manier als bij het eerder uitgevoerde onderzoek in 2024/2025.

Vraag 3 Toekomstige situatie

Vraag 3a

Voorstellen bewoners: wat vindt het waterschap in zijn rol als deskundige van de volgende mogelijke oplossingen die bewoners in het gesprek met mij aandroegen:

i. Bij het verder afkoppelen van Hees het hemelwater niet laten infiltreren, maar de buizen van het oude gemengde rioolstelsel handhaven als afwateringssysteem om het water in plaats daarvan af te voeren en weg te pompen naar Maas of Waal;

Antwoord

Het is niet bekend of de buizen van het oude gemengde stelsel daarvoor gebruikt kunnen worden, of dat deze in functie moeten blijven voor de afvoer van het vuile water van (delen van) de wijken. Dat is aan gemeente Nijmegen als rioolbeheerder.

ii. In de wijk Lindenholt, aan de andere kant van het kanaal, wordt een tekort aan water ervaren om de watergangen en vijvers door te spoelen. Het overtollige water van Hees via een nieuwe sifon onder het kanaal door afvoeren naar Lindenholt om daarmee twee problemen in een keer aan te pakken

Antwoord

Vanuit de wijk Lindenholt vindt structureel afvoer van oppervlaktewater plaats omdat er sprake is van een continue aanvoer van kwel. Het waterschap ervaart geen tekort aan water.

Indien er overtollig water vanuit Hees afgevoerd moet worden, maakt het waterschap gebruik van het bestaand gemaal Neerbosch.

iii. In Hees diepe, grote vijvers aanleggen, bijvoorbeeld als onderdeel van herinrichting van het park bij de Kometenstraat, om daar via drainage het grondwater naartoe af te voeren.

Vraag 3b

Voorbeeld ander waterschap: In Delft kondigde DSM in 2009 aan te willen stoppen met een grote

grondwateronttrekking die DSM sinds 1916 had. Het plotseling stoppen van de onttrekking had kunnen leiden tot abrupt stijgende ondiepe grondwaterstanden en waterdruk in de regio en het onregelmatig zwellen van de ondergrond (bodemstijging), met ongewenste effecten op gebouwen, constructies, waterkeringen en infrastructuur. Om plotseling stoppen te voorkomen is deze onttrekking toen overgenomen door de speciaal opgerichte Gemeenschappelijke Regeling Beheer Grondwateronttrekking Delft-Noord, waarmee gemeente, waterschap en provincie de grondwateronttrekking overnamen. Hier pakten hier verschillende overheden gezamenlijk de verantwoordelijkheid om schade te voorkomen.

Antwoord

De casuïstiek van deze grondwateronttrekking is niet vergelijkbaar. Met name de ondergrond is zeer afwijkend. Daarbij wordt deze grondwateronttrekking door gemeente Delft beschouwd als niet wenselijk en wordt deze afgebouwd. Zie daarvoor: <https://www.delft.nl/grondwater-oppompen-delft-noord>.

i. Zou het blijvend onttrekken van grondwater in Hees (technisch) ook een werkende oplossing kunnen zijn?

Antwoord

Een grootschalige onttrekking van grondwater is geen wenselijke oplossing want niet duurzaam en kostbaar. Daarnaast draagt het niet bij aan het verdrogingsvraagstuk als gevolg van klimaatverandering.

ii. Bent u bereid hierover het gesprek met andere overheden aan te gaan?

Antwoord

Het waterschap is reeds in gesprek met andere overheden, maar is geen veroorzaker van de problematiek. Het waterschap is ook geen initiatiefnemer op basis van de zorgplicht.

iii. Welke deel van de verantwoordelijk bent u daarbij bereid te pakken om tot een oplossing te komen voor deze bewoners?

Antwoord

Het waterschap draagt bij met kennis en advies over oppervlaktewater, grondwater en modellering. Het waterschap past de waterschapsverordening aan om inwoners handelingsperspectief te bieden om zeer hoge grondwaterstanden op het eigen perceel te verlagen om kelders en souterrains droog te houden (bijvoorbeeld met behulp van pompen). Daarnaast draagt het waterschap vanuit het waterschapsuitvoeringsprogramma klimaatadaptatie bij aan kennis en communicatie over de effecten van klimaatverandering en het vergroten van handelingsperspectief voor inwoners.

iv. Of is een permanente oplossing in de vorm van herstel van het oude afvoerende oppervlaktewatersysteem doelmatiger?

Antwoord

Zie hiervoor de reflectie op de ontstane situatie bij 1a onder zowel punt 1 als punt 6.

v. En wie zou volgens u verantwoordelijk zijn voor dat herstel van het oude afvoerende oppervlaktewatersysteem?

Antwoord

Niet van toepassing want niet doelmatig.

We hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
het college van dijkgraaf en heemraden
van Waterschap Rivierenland,

de secretaris-directeur,

de dijkgraaf,

ir. Z.C. Vonk

Drs. T.J.A.M. Cuppen MBA

Bijlagen: geen

Afschrift Archief (inclusief bijlagen)

: